

Csongrád megye erélyes akciót indít a gabona elraktározási visszaélések ellen

Feliratban kéri a büntetőtörvénykönyv súlyosbítását

(A Délmagyarország munkatársától.) Csongrád vármegye törvényhatósági bizottsága köriratot intézett a tártörvényhatóságokhoz, így Szeged város törvényhatósági bizottságához is a gabona elraktározása körül történt visszaélések ügyében. A megyegyűlés ebben az ügyben felterjesztést intézett a kormányhoz és hivatkozva Feuer Lajos szentesi gabonakereskedő esetére, erélyes rendszabályokat kért a gazdák számára. Feuer Lajos, mint ismeretes, igen sok gazdát megkárosított, mert a nála elraktározott gabonát eladta. Feuer le-tartóztatott és ellene meg is indult a bűnvádi eljárás.

Csongrád megye törvényhatósága azt kéri a kormánytól, hogy a gabona elraktározását csak hatóságilag nyilvántartott raktárakban

engedélyezze és kötelezze a raktártulajdonosokat, hogy az elraktározásra elfogadott gabona értékének megfelelő biztosítékot helyezzenek hatósági letétbe. A büntetőtörvénykönyv módosítását is kéri a megyegyűlés, még pedig olyan formában, hogy a gabonával elkövetett visszaéléseket, bűncselekményeket súlyosabb büntetésekkel sújtsa a törvény.

Csongrád megye törvényhatósága arra kéri fel a tártörvényhatóságokat, hogy hasonló szellemű felterjesztést intézzenek a kormányhoz.

Dr. Somogyi Szilveszter polgármester a köriratot, mielőtt azt a közgyűlés elé terjesztené, a kereskedelmi és iparkamarának adja ki véleményezés végett.

Hogyan pusztult el Tóth Károly volt egyetemi rektor családjának vagyona

Ot ezer hold története

(A Délmagyarország munkatársától.) Tóth Károlyról, a mindig agilis, sietve járó, százfélé le-foglalt, amellet élénk társadalmi életet élő néhai rektorról az a vélemény volt elterjedve, hogy rendkívül gazdag ember.

— Annál szebb, mondták azok, akik szeretik nyomban levonni a konzekvenciát, hogy a tudomány sem vesztette el. Ritkaságszámba megy az ilyen ember, hiszen aglegény, úgy élhetne és ott, ahogyan és ahogy akar, nem kellene eltemetkeznie Szegeden.

Kevesen sejtették, hogy itt is több a külső látszat s alig néhány ember tudta, hogy a szigorú tekintetű, de gyengéd lelkű Tóth Károly hihetetlen erőfeszítéseket tesz, hogy megmentsen valamit egy hatalmas vagyomból, amelyet aztán a halála után valósággal szétmállasztott a mindenféle gazdasági dekonjunktura.

Nem csak érdekes, de valósággal izgalmas történet ez az egész. Hogy minden részében érthető legyen, vissza kell mennünk az elejéig.

A Tóth-család

Tóth János, Halas városának főjegyzője és törvénybírója, már meglehetősen jómódú ember volt.

A fiát szintén Jánosnak hívták és főmérnök volt Halason. Az apja halálakor 400 hold földet örökölt, aztán a felesége, Zseny Krisztina, körülbelül ugyanannyit kapott hozományba. Körülbelül hatvan év előtt hatalmas birtokot jelentett a 800 hold, gondtalan megélhetést még a nagyszámu család mellett is.

Mert ugyancsak megáldotta az Isten gyermekkel a példás házasságban élő főmérnököt.

Az első gyermekük Kálmán volt. A jogi pályára készült, ügyvédi vizsgát tett és 26 éves korában polgármestere szülővárosának, Halasnak. Azonban olyan közállapotokkal találkozott s annyira keresztezték gáncsoskodásokkal az alkotókedvét, hogy elkeseredett, az állásáról lemondott, még nyugdíját sem fogadott el, hanem Budapestre költözött s ott nyitott ügyvédi irodát.

A második fiú, János, a gazdaságot vezette.

A harmadik, Géza, a közigazgatási pályára lépett, mint belügyminiszteri helyettes államtitkár halt meg aránylag fiatalon.

Károly és Lajos ikrek voltak a következő generáció. Szintén kiváló talentumu fiúk, akik egyszerre tették le minden vizsgájukat s egyszerre lettek egyetemi tanárok, sőt egy évben rektorok is. Károly Szegeden, Lajos Debrecenben.

Volt a családban még két leány is, az egyik a felesége Medveczky Károly folyamatszabályozási mérnöknek, aki Szegeden szolgált és itt is van eltemetve.

A fiulestvérek mind meghaltak, Lajos kivételével.

vel. Viszont fíu utódja csak Lajosnak van, de ez még egészen kisgyerek, legfőljebb 2—3 éves.

Családi r. t.

A családi vagyon, amelyben — mint látható — elegendő volt az érdekeltek, nem csupán az immár ezer holdra szaporodott ősi birtokból állt, hanem hozzátartozott egy régi kincstári bérlet is.

A családi vagyon a Halas alatti Fehértón terült el, továbbá a Bácskában. A közalapítvány tulajdonát tevő, mintegy kétezer holdat pedig még Tóth János főmérnök vette bérbe hosszú lejáratra a múlt század kilencvenes éveiben Bácska felső felében. (Jankamajor.)

A leszármazottak családi részvénytársaságot alakítottak, a kezelő egy gazdasági akadémiát végzett családtag (Medveczky-fíu) volt, a pénzügyi adminisztrációt azonban Tóth Károly magának tartotta fenn, még pedig párját ritkító energiával.

Ugyyszólván semmi pihenést sem engedett magának, állandóan vonaton ült. Mikor befejezte előadását az egyetemen, már szaladt a vasútra. Rázta magát vicinálisokon, aztán hazasietett, hogy elintézzé részint az óráit, részint az egyetemi adminisztrációval járó teendőit, belement mindenféle társadalmi és közéleti szervezkedésekbe, reprezentált, vacsorákon, bálakon vett részt, — főleg azonban folyton sietett.

Csak ma, bizonyos távlatból nézve, tudjuk teljesen megérteni ezt a sietséget, amely idegességnek tűnt fel, voltaképpen nem volt más, mint zaklatott, agyonhajszolt életmód, hogy a családi részvénytársasággal ne történjék baj s az érdekeltek érdekei megóvassanak.

A vagyoni romlás

Abban az időben ugyanis, amelyikre Tóth Károlynak szegedi tanári működése esik, már előre nem látott bajok keletkeztek.

Először is a szerbek megszállták Pest megye déli részét s kifosztották a tökéletesen instruált halasi birtokot, vandál módon kiuzsorázva a földet is. Ezért a család épp úgy nem kapott egy fillér kártérítést, mint ahogy a románok sem szegyenkeztek, amikor emlékebe elvitték Budapestről minden elvihetőt. Törjék a fejüket a kártérítésen Genfben az amerikázó nagyhatalmak.

Másfel évig garázdálkodtak a szerbek a Tóth-birtokon, amely igazán és nemcsak udvariasságból emlegetett mintagazdaság volt, felszerelve minden tekintetben, ami a modern gazdálkodást illeti. Nem maradt ott egy járomszög sem, újból kellett mindent beszerezni.

Akkor már csak Károly és Lajos élt a testvérek közül, a két egyetemi tanár.

Készpénzvagyona nem lévén a családi részvénytársaságnak, bankkölcsönt kellett igénybe venniük.

A közalapítvánnyal kötött szerződés időközben lejárt. Azt megújították. Csakhogy már nem a régi alapon, amely rendkívül előnyös volt, mint általában azok a régi bérletek, amelyek sokáig alapjai voltak — részben ma is alapjai — igen tekintélyes megvagyonosodásoknak. Azonban az új kor új szelleme, főleg a vállálapítvány kezelősege, nagyobb áldozatokat kívánt.

A két Tóth ragaszkodott a régi bérlethez, amelyet a család kezelte, szervezett és rendezett be s abban bizakodott, hogy az eddiginél is intenzívebbé téve a gazdálkodást, majd megtalálják a kalkulációt. Bejöhét a nagy bérben elfolyó haszon a konjunktúrák viszonyok mellett. Mert ha még emlékezünk rá, volt legutóbbi életünk sokféle változatában a földnek is konjunktúrája, perzsa szoknyát is vett a parasztszszony, nem csupán kabátot, külön zongorát mindegyik gyereknek, míg odáig jutott, hogy őt is kikezdte a változás szele. Ma nem ritkaság az olyan gazda, aki bankkölcsönt vesz föl, hogy kifizethesse az adóját. Feltéve, hogy szóba állanak vele a bankban, még ha néhány száz hold földje van is.

Ujabb bérlet

A Tóth-család, hogy szélesebb körűvé tegye a gazdaságot, a szerbek által felszabadított Baranya-megyében 1921-ben bérbe vett még 2000 hold földet, amely szintén a közalapítvány tulajdona.

Ez a baranya-mágocsi bérlet igen nagy terhet jelentett, mert alig hozta meg a bérösszeget. Azonkívül szintén teljesen üresen állott a szerbek jóvoltából, akik itt is igyekeztek maguknak emléket gyűjteni. Hogy gazdálkodni lehessen rajta, újabb bankkölcsönt kellett szerezni, továbbá szükségessé vált a beinstruálása mindazzal a drága sok eszközzel, géppel, amit egy ilyen jelentős birtok megkíván.

Közben véget ért a mezőgazdasági konjunktúra, a termények értéke egyre jobban csökkent, viszont felszokott a bank-kamat.

Tóth Károly, akinek a gondjai kezdtek már égetőekké válni, mindig remélte, hogy kiheveri a bajokat, bár lassankint elkövetkezett az a helyzet, hogy a nagy kölcsönöket nem tudták törleszteni s csak keservesen hozták össze a kamatokat. Ha ugyan összehozták.

Az egész család a lehető legegyszerűbben, igényeket visszafojtva élt, megtagadott magától minden szórakozást, Tóth Károly és Lajos, a két egyetemi rektor, a fizetése nagyobbik részét erre a célra áldozta fel, — az adósságot mégse tudták csökkenteni. Az önmagától hatványozódott annyira, hogy mikor — a legnagyobb bonyodalmak idején — Tóth Károly meghalt s a család átnézte a vagyoniállagot, egyszerre kitűnt, hogy a vagyon jóformán elveszett, minthogy az értéke alig haladta meg a terheket.

A végzetes napon is ebben az ügyben járt Budapesten Tóth Károly, alkudott, tárgyalt, haladékokat kért, — bár az alapítványi vagyon kezelősege rideg üzleti alapon állt és még a rektorral szemben sem tett kivételt, — el lehet képzelni, hogy abban az idegállapotában, amikor szokása szerint sietett és drága volt neki minden pillanat, talán éppen szórakozott vigyázatlanságában könnyen elgázolhatta a villamos.

Az összes adósság, meg a bérlet bére csak száz-ezer pengő lejáratását kívánta évenként. Ha ezt elő is tudták teremteni, újabb kölcsönökkel voltak kénytelenek operálni, de még mindig nem törlesztettek semmit az adósságból.

Egyébként is 500.000, tehát félmillió pengővel tartoztak már bér és főleg kamat címén, ami egyre kilátástalanabbá tette a lehetőséget, hogy ebből a helyzetből kibonyolódhassanak. Tóth Károly tragikus, hozzá még váratlan, halála nagy csapás volt ebben a tekintetben is, mert ő tartotta kezében azt a sok szálat, ami a toldozás-foldozás munkáját jelentti.

Finálé

Most folyik a véglegzés, még pedig abban a szellemben, hogy a Tóth-család minden kötelezettségének eleget tesz. Nem kér kényszerügyességet, hanem feldolgozza utolsó fillérét is, hogy kielégítse a hitelezőket. Főleg a vallási és a tanulmányi alapot, meg a bankokat.

A közalapítványt kielégítették azzal, hogy a 4000 holdnyi területet az általuk vásárolt elsőrendű fundus instruktussal és már az ez évi ternést jelentő vetéssel adták vissza a vállálapítványnak a tartozás fejében.

Azonkívül elparcellálták az ősi tulajdonföldet, aminek az ezer holdjából legfőljebb csak 100 hold marad meg, ez azonban Tóth Lajos debreceni egyetemi tanár külön birtokrésze és nem tartozik a családi részvénytársasághoz.

A családnak nem maradt semmije. Legfőljebb az emlék, hogy volt egyszer egy gyönyörű Tóth-birtok, amit dédapó, meg nagypapó szereztek, de

Mától vasárnapig
Fehér árnyak ~ Monte Blue
Töszereplésével és a Londoni cserkész Jamboree-ről készült eredeti helyszíni felvételek a Belvárosi Moziában.
Előadások kezdete 5, 7, 9, vasár- és ünnepnap 3, 5, 7, 9 órákor

Mától vasárnapig
Kálmán Imre világhírű operettje: **Cigányprimás**
Töszereplésével, eredeti zenekísérettel a Korzó Moziában.
Előadások kezdete 5, 7, 9, vasár- és ünnepnap 3, 5, 7, 9 órákor